

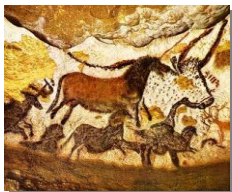
ŽIVOT I KULTURA LJUDI U PRAPOVIJESNO DOBA

Prapovijest je najstarije razdoblje u razvoju ljudske kulture i društva (od oko 2.000.000 do 3.500 godine prije Krista). Prema vrsti materijala od kojeg su ljudi izrađivali oruđe i oružje prapovijest dijelimo na kameno i metalno doba.

PRAPOVIJEST					
KAMENO DOBA			METALNO DOBA		
Starije (paleolitik)	Srednje (mezolitik)	Mlađe (neolitik)	Bakreno (eneolitik)	Brončano	Željezno
2.000.000 – 10.000 godina prije Krista	10.000 – 8.000 godina prije Krista	8.000 – 3.500 godina prije Krista	3.500-2.200 godina prije Krista	2.200-800 godina prije Krista	800 godina prije Krista - 5. stoljeća
Lovci i sakupljači	Lovci i sakupljači	Poljodjelci i stočari	Poljodjelci, stočari, obrtnici, trgovci		
			Badenska kultura, Vučedolska kultura	Egejska kultura, kultura polja sa žarama (urnama)	Halštatska kultura (10.-5 stoljeća prije Krista) Latenska kultura (5.-1. stoljeća prije Krista)-Kelti

Starije kameno doba – paleolitik

U razdoblju paleolitika započinje razvoj ljudi (australopitek, neandertalac, homo sapiens, najstariji tragovi o postanku čovjeka nađeni su u Africi). Neandertalci su živjeli u Europi i Sjevernoj Africi između 100.000 i 30.000 godina prije Krista. Homo sapiens se prvi put javlja prije 40.000 godina, izrađuje oružje i oruđe, poznaje umjetnost, ima složenu kulturu. Prvo oruđe i oružje u paleolitiku bio je grubo izrađen ručni klin. Ljudi su od kremenja izrađivali nožice, strugala i šiljke, a od drveta koplja, luk i strijele. Naučili

su upotrebljavati vatru koja im je služila za pripremanje hrane, za zaštitu od životinja, osvjetljavanje pećina i skloništa. Paleolitski ljudi su se bavili lovom i sakupljanjem hrane i živjeli su nomadskim (selilačkim) načinom života. Okupljali su se u horde (privremene velike skupine) radi lakšeg lova. Živjeli su u špiljama i skloništimama koje su često bile oslikane prizorima lova. Najpoznatiji primjeri špiljskog slikarstva su špilje Lascaux (u Francuskoj) i Altamira (u Španjolskoj).

Srednje kameno doba – mezolitik

Osnovno obilježje su klimatske promjene: povlačenje leda, podizanje razine vode. U novim uvjetima uz lov se razvija i ribolov i sakupljanje školjaka. Pored kamenog oruđa i oružja, javljaju se i koštani predmeti šila, igle, udice, bodeži, nakit. Iz mezolitika potječu i najstariji nalazi čamaca izdubljenih u deblu. Pripitomljene su prve životinje – pas, ovca, govedo.

Mlađe kameno doba – neolitik

Klimatskim promjenama i zatopljenjem završilo je posljednje ledeno doba. Stvoreni su uvjeti za tzv. neolitsku revoluciju – prijelaz sa lova i sakupljanja na poljodjelstvo i stočarstvo (proizvodnju hrane). Prve uzgojene biljne kulture bile su pšenica, ječam, lan, grašak. Ljudi počinju živjeti u stalnim naseljima u nizinama, uz vodene površine. Grade

nastambe: kolibe, zemunice, sojenice. Novi način privređivanja i života doveo je do razvoja rodova – stalnih zajednica koje se temelje na krvnoj vezi. Više rodova činilo je bratstvo, a više bratstava pleme. Neolitski ljudi unaprijedili su izradu kamenog oruđa tehnikom glačanja. Za neolitik je karakteristična izrada keramičkog posuđa (za svakodnevnu upotrebu i za kult).

Vjerovanja neolitskih ljudi bila su povezana sa prirodnim pojavama (kiša, sunce, zemlja – kult plodnosti).

Metalno doba

Glavna karakteristika metalnog doba je upotreba metala za izradu oruđa, oružja i nakita.

Prvi metal koji su ljudi upoznali i upotrebljavali bio je bakar. Miješanjem bakra i kositra dobivena je bronca. Kasnije su ljudi počeli koristiti željezo. Upotreba metalnog oruđa (srpovi, rala, sjekire) u poljodjelstvu dovela je do stvaranja viška proizvoda i podjele rada. Razvijaju se nova zanimanja obrt i trgovina. Dolazi do raslojavanja društva: rodovski i plemenski starješine, svećenici (bogatiji), obrtnici, trgovci, ratari, stočari (siromašniji). Ljudi se

počinju udruživati na teritorijalnoj osnovi, te nastaju prve države (stvaranje prvih civilizacija na Bliskom Istoku i Aziji).